

Петрова Т. О. Наукове товариство імені Тараса Шевченка. *Світова велич генія Т. Г. Шевченка*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 205-річчю від дня народження Великого Кобзаря (м. Харків, 14 берез. 2019 р.). Харків: ФОП Бровін О.В., 2019. С. 77–80.

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

Світова велич генія Т.Г. Шевченка

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 205-річчю від дня народження Великого Кобзаря**

14 березня 2019 р.

Харків – 2019

*Друкується за рішенням ученої ради
агрономічного факультету Харківського національного
аграрного університету ім. В. В. Докучаєва
(протокол № 8 від 22.03.2019 р.)*

Оргкомітет: О.В. Ульянченко, ректор, член-кор. НААН України, д-р екон. наук, професор; В.М. Петров, проректор з науково-педагогічної роботи, канд. екон. наук, професор ХНАУ; С.І.Василішин, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, канд. екон. наук, доцент; О.В.Романов, декан агрономічного факультету, канд.с.-г. наук, доцент; Л. В. Герман, завідувач кафедри мовних дисциплін, канд.філол.наук, професор ХНАУ; О.В. Тихоненко, доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри мовних дисциплін.

С24 Світова велич генія Т.Г. Шевченка: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 205-річчю від дня народження Великого Кобзаря, 14 березня 2019 р. / Харків. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2019. – 112 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, викладачів, аспірантів, співробітників, здобувачів за такою проблематикою: «Мовно-літературна скарбниця Великого Кобзаря», «Спадщина Т.Г. Шевченка і сучасні геокультурні та геополітичні виклики», «Економічні й аграрні аспекти творчості Т.Г.Шевченка», «Педагогічний потенціал творчої спадщини Т.Г. Шевченка», «Національна ідея Т.Г. Шевченка у вихованні патріотизму».

Призначено для широкого кола науковців, здобувачів, аспірантів, викладачів.

За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори та для здобувачів наукові керівники.

© Харківський національний
аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва, 2019

Петрова Т.О., канд. філол. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Наукове товариство імені Т. Шевченка (НТШ) – це перша в українській історії науки суспільна установа, яка, сповідуючи Шевченкові ідеї служіння Україні, присвоїла собі його ім'я. Голова НТШ в Україні та генеральний секретар Світової Ради НТШ О. Романів зазначив: «Ми першими в історії взяли у назву це велике ім'я, вже тоді усвідомлюючи цю майже сакральну роль його, Шевченка, яка вже упродовж двох століть продовжує бути генетичним кодом нашої національної егзистенції» [3]. Наукове товариство імені Шевченка постало 1982 р. на основі Літературного товариства імені Шевченка (заснованого 1873 р.), завданням якого було популяризування українського літературного слова. Передумовою створення НТШ слугувало стимулювання українського національного відродження Шевченковою духовною спадщиною в умовах функціонування заборон українського розвитку на теренах тогочасної царської Росії (зокрема після введення Валуєвського циркуляру 1863 р.).

На Десятих урочистих зборах з нагоди реформування Товариства О. Барвінський наголосив: «Наспіла тепер пора підняти нашу мову до научної поваги, перепровадити її через строгу науку» і висловив сподівання, що «може хоч нашим дітям доведеться діждати українсько-руської академії наук». Під час зборів було прийнято новий Статут, у якому визначено мету організації – не просто популяризування української словесності, а розвиток і розроблення науки українською мовою. Результатами реформи в Товаристві стало відкриття трьох секцій: історико-філологічної, філологічної і математично-природописно-лікарської, а також заснування видань «Записки Наукового Товариства імені Шевченка» (до 1939 р. вийшло 155 томів) та «Збірники» (до 1939 р. вийшло 32 томи).

Товариство, дотримуючись головної мети, розбудовувало українську науку через термінотворення на національному мовному ґрунті, зокрема його секції створили хімічну, географічну, фізичну, біологічну, медичну наукові термінології та кодифікували їх у словниках або в систематизованих матеріалах до своїх збірників.

Організаційним і науковим сподвижником діяльності Товариства був його президент М. Грушевський, а разом з ним голова філологічної секції І. Франко та науковий секретар етнограф

В. Гнатюк. Члени НТШ не мали окремих кабінетів, більшість із них працювали викладачами чи в інших державних установах. Насамперед вони розробляли теорію терміна, посилювали статус української мови, уживаючи її в наукових працях та розвідках. Однак серед термінологів НТШ чітко сформувалися два напрями термінотворення: 1) творення наукових найменувань на народній основі (І. Верхратський, В. Левицький) і 2) використання (запозичення) інтернаціональної термінології (І. Горбачевський, І. Кандяк, С. Рудницький).

Крім того, учасники Товариства займалися громадською та політичною діяльністю. Так, діяльність І. Верхратського, І. Горбачевського, В. Левицького, С. Рудницького та інших була спрямована на забезпечення освіти народних мас українською термінологією. Тому запровадження в освітніх закладах Галичини навчання рідною мовою загострило проблему наукової термінології, зрозумілої і доступної учням.

Діяльність Наукового товариства імені Т. Шевченка у Львові відіграє особливу роль для розвитку національної науки, а також і спеціальної лексики різних галузей знань. З 1892 р. вперше в українській національній історії почали з'являтися різноманітні славетні українознавчі серійні видання, насамперед «Записки НТШ», а також численні архівні, літературні, історичні, етнологічні, правознавчі збірники.

Товариство перестало легально існувати 1939 р., після приєднання Західної України до УРСР. Протягом 1941-1944 рр. НТШ існувало нелегально, а 1947 р. відновило свою роботу в Мюнхені, 1948 р. відкрився його осередок у Нью-Йорку, а згодом у Сідней та Парижі. 1989 р., рівно через півстоліття, НТШ відновило свою діяльність у Львові.

Голова НТШ М. Грушевський багато зробив для того, щоб українська наука і НТШ вийшли на міжнародний рівень. Важливим кроком в цьому напрямі була його політика взаємообміну наукових видань Товариства на видання багатьох національних академій наук і вступ бібліотеки НТШ до міжнародної спілки бібліотек Академій Наук [1, с. 6]. Саме із цією метою «Хроніка НТШ» видавалася двома мовами: крім українською, ще й німецькою, яка вважалася в цей час міжнародною мовою науки.

НТШ встановлювало зв'язки з науковими установами та центрами інших країн, вважаючи це своїм першочерговим завданням,

що є однією з основ демократизму науки як форми суспільної свідомості. Вихідними постулатами Товариства є, по-перше, виведення національної науки на європейський рівень, по-друге, заявлення про свій народ [2, с. 127]. Члени Товариства постійно знайомилися з новою зарубіжною науковою літературою й рецензували її у своїх періодичних виданнях. Із середини 90-х років ХІХ ст. активізуються контакти НТШ із зарубіжними науковими установами через офіційне листування. Наприкінці ХІХ ст. з'являється нова форма взаємин – Товариство замовляє зарубіжним ученим праці на теми, які повинні були заповнити прогалини в українознавстві. Паралельно із цим учасники Товариства публікують свої роботи за кордоном. Багато з них уперше заявляють про себе як науковців, подаючи свої праці до видань Відня, Німеччини, Франції й Італії [2, с. 128].

Діяльність НТШ в Україні як суспільного сектора української науки відновлено 1989 р. Першим головою відновленого НТШ став О. Романів – організатор науки, ініціатор відродження і довголітній Голова Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) в Україні, Генеральний Секретар Світової Ради НТШ. Від 2014 р. до сьогодні головою НТШ є Р. Кушнір – український учений-механік, дійсний член НАН України. Упродовж років нової Української незалежності НТШ перетворилося на загальноукраїнську суспільну академію із центром у Львові. Діяльність Товариства охоплює 6 наукових секцій та 35 комісій.

На сучасному етапі наукові проекти Товариства пов'язані насамперед з підготуванням окремих фундаментальних лексиконів та покажчиків, «Енциклопедії НТШ», «Розширеної бібліографії “Записок НТШ”», «Словника українських прізвищ», «Бібліографії етнологічних збірників НТШ», редагуванням і підготуванням «Записок НТШ». «Плодами» видавничої діяльності Товариства на сьогодні є понад 400 видань, з них понад 300 – безпосередній доробок редакційного ядра, зокрема найактивніших комісій.

Отже, Наукове товариство імені Т. Шевченка пройшло нелегкий і тривалий шлях розвитку – протягом трьох століть (від ХІХ до ХХІ ст.), – не змінюючи мети й завдань. Теоретичні й практичні напрацювання Товариства засвідчують його роль як інтелектуального осередку нації, що створив фундамент сучасного українознавства, сприяв розвитку української науки на європейському рівні.

Література

1. Дорошенко В. Українська національна бібліотека (бібліотека НТШ у Львові) / В. Дорошенко. – Львів, 1936. – 23 с.
2. Дашкевич Я. Михайло Грушевський – творець концепції української національної науки / Я. Дашкевич // Наукове Товариство ім. Шевченка і українське національне відродження. – Львів, 1992. – С. 65–68.
3. Романів О. 130 років НТШ: спроба оцінок і підведення підсумків [Електронний ресурс] / О. Романів. – Режим доступу: http://www.intellect.org.ua/index.php?langu&material_id=36084&theme_id=7620.

Підгородецька І. Ю. канд. філол. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

**ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ ШЕВЧЕНКА В МІЖКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРИ**

Українська література як вид духовної культури є яскравим виявом національного духу. Серед славетних її творців – Тарас Григорович Шевченко, творчість якого відома далеко поза межами нашої країни. Поетична спадщина Кобзаря перекладена багатьма мовами світу – російською, білоруською, болгарською, словацькою, чеською та ін. Щоб донести до іншомовного читача не тільки зміст твору та його ідейне спрямування, а й національний колорит, культурну своєрідність оригіналу, перекладачеві треба глибоко знати культуру, до якої належить вихідний твір. Він повинен мати достатні знання з філології, етнографії, культурології, релігієзнавства, філософії, історії, етики, естетики, географії, ботаніки тощо.

Будь-який художній текст – це відображений засобами національної мови крізь призму індивідуально-авторського сприйняття фрагмент картини світу певної етноспільноти. Оскільки перекладений твір дає змогу іноземному читачеві заглибитися в іншу культурну реальність, його можна розглядати як засіб міжкультурної комунікації. У художньому тексті – феномені національної культури – вербалізуються культурно значущі концепти, закорінені в колективній свідомості певної етноспільноти, специфічні особливості ментального простору, духовно-ціннісних орієнтирів [1, с.19].

ЗМІСТ

<i>Ульянченко О.В.</i> ВСТУПНЕ СЛОВО.....	3
<i>Лисенко В.П.</i> ТАРАС ШЕВЧЕНКО І РОСЛИНА.....	5
<i>Бобро М.А.</i> Т.Г. ШЕВЧЕНКО І СУЧАСНІСТЬ.....	7
<i>Herman L.V., Shulga I.V.</i> T. SHEVCHENKO'S WORKS IN THE ENGLISH TRANSLATIONS.....	10
<i>Баннікова К.І.</i> ТВОРЧА СПАДЩИНА Т. Г.ШЕВЧЕНКА.....	11
<i>Баркова Н.С., Носкова Л.І.</i> Т.Г.ШЕВЧЕНКО – СИМВОЛ СВОБОДИ ТА ГІДНОСТІ.....	13
<i>Бурейко Д.А.</i> Т.Г.ШЕВЧЕНКО – ОСНОВОПОЛОЖНИК НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	15
<i>Гаврилюк Ю.М.</i> ГЕОКУЛЬТУРНИЙ КОСМОС Т. ШЕВЧЕНКА.....	17
<i>Голікова О.М.</i> РОСІЙСЬКИЙ АГРАРНИЙ ВИШ У ПОЛЬЩІ: ДО 150-РІЧЧЯ ВІД ЗАСНУВАННЯ НОВО-ОЛЕКСАНДРІЙ- СЬКОГО ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І ЛІСІВНИЦТВА.....	21
<i>Гриньова Я.Г.</i> СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ У ТВОРЧОСТІ Т.ШЕВЧЕНКА: ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ	26
<i>Гузько А.О.</i> ТВОРЧИСТЬ Т.Г. ШЕВЧЕНКА – ДУХОВНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ.....	28
<i>Дев'ятко Н.В.</i> ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ У МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ.....	321
<i>Дорошева К.А.</i> НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ Т. Г.ШЕВЧЕНКА У ВИХОВАННІ ПАТРІОТИЗМУ.....	34
<i>Дятло Є. В.</i> ТАРАС ШЕВЧЕНКО – МАЙСТЕР ГРАВЮРИ.....	36
<i>Євсюков О. Ф.</i> АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА...	38
<i>Кайдаш А. М.</i> УЖИВАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У ПОЕМІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «КАТЕРИНА».....	41
<i>Калашник О. С.</i> ШЕВЧЕНКІАНА ВОЛОДИМИРА СОСЮРИ...	43
<i>Кандаурова О.Д., Жидких І.П.</i> РАРИТЕТНІ ВИДАННЯ ШЕВЧЕНКІАНИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНАУ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА.....	45
<i>Кизименко О.М.</i> ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА РАННЬОЇ ПОЕТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА.....	48
<i>Князь Т. М.</i> ВЕРБАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ ЗАСОБАМИ ФРАЗЕОЛОГІЇ У ТВОРАХ Т. Г. ШЕВЧЕНКА.....	51

<i>Кравцов А. І., Сутула О. А.</i> ІСТОРИЧНІ І ГЕОПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЄДНОСТІ СЛОВ'ЯНСТВА.....	54
<i>Кузь Т.Г.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ Т.Г.ШЕВЧЕНКА.....	56
<i>Літвінова Л.В.</i> НЕЗНАЙОМИЙ Т.Г. ШЕВЧЕНКО.....	60
<i>Літовченко В. В.</i> ДОЛЯ ЖІНКИ У ТВОРЧОСТІ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ.....	62
<i>Матвієнко С.С.</i> РОЛЬ Т.ШЕВЧЕНКА ТА ЙОГО ТВОРЧОСТІ У ВИХОВАННІ ПАТРІОТИЗМУ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА.....	64
<i>Мещераков В.Є., Тихоненко О.В.</i> ЕКОНОМІЧНІ Й АГРАРНІ АСПЕКТИ ТВОРЧОСТІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА.....	67
<i>Нежид Ю.С.</i> ФІЛОСОФІЯ ШЕВЧЕНКІАНИ	70
<i>Осипенко Н.Н.</i> МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА Т.Г.ШЕВЧЕНКА У ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ.....	73
<i>Петрова Т.О.</i> НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	77
<i>Підгородецька І. Ю.</i> ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ ШЕВЧЕНКА В МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ.....	81
<i>Присяжнюк О.М.</i> АРХЕТИПОВІ ТЕМИ В ПОЕМАХ Т.ШЕВЧЕНКА ТА Д.ПАВЛИЧКА.....	83
<i>Присяжнюк О.М.</i> КОНЦЕПТИ ВІЗУАЛЬНО-АКУСТИЧНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ У РАННІХ ТВОРАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.....	87
<i>Радіонова Л. А., Мележик А. В.</i> МІСТО ЯК КОМУНІКАЦІЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА.....	90
<i>Таран Д.</i> ТРАНСФОРМАЦІЇ НАРОДНОПОЕТИЧНИХ ОБРАЗІВ У ТВОРЧОСТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА.....	92
<i>Тихоненко О.В.</i> РОЛЬ Т.Г. ШЕВЧЕНКА В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ.....	93
<i>Федорова О.В.</i> МОВА-НАЦІЯ-ЛЮДИНА У ТВОРЧОСТІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА, ЛЕСІ УКРАЇНКИ ТА ІНШИХ АВТОРІВ.....	97
<i>Alexandrovitch T.V.</i> LA PEINTURE DANS LA VIE DE TARAS SHEVTSCHENKO.....	101
<i>Chorna V.L., Makarska Ye. H.</i> ETHNOCENTRIC VIEWS OF TARAS SHEVCHENKO.....	102
<i>Gladkych I.O.</i> DIE GESCHICHTE DER ENTSTEHUNG VON «KOB SAR»	105
<i>Kovryha Y.V.</i> «I AM PUNISHED, I SUFFER... BUT I DO NOT REGRET..!» SHEVCHENKO IN THE PERIOD OF EXILE.....	107

Наукове видання

Світова велич генія Т.Г. Шевченка

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 205-річчю від дня народження Великого Кобзаря**

14 березня 2019 р.

За редакцією авторів
Комп'ютерний набір і верстка О. В. Тихоненко

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6.51. Тир. 100 прим. Зам. № 130-19.
Підписано до друку 25.03.2019. Папір офсетний.

Надруковано з макету замовника у ФОП Бровін О.В.
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2, корп.1, к.19. Т. (057) 758-01-08, (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
видавців та виготовників видавничої продукції серія ДК 3587 від 23.09.09 р.

СТИЛЬ®
ИЗДАТ
ТИПОГРАФІЯ
www.stil-izdat.com